



ZMLUVNÉ ZASLÚBENIA GENEZIS V EVANJELIU PODĽA MATÚŠA

Mgr. Valéria Terézia Dančiaková

Abstract:

The search for the center of the Bible, the theme that would unite the whole biblical corpus into one is the constant effort of the biblical theology. One of the possible solutions to this problem is the idea, that the covenant established by God with his people and promises it contains is the theme that constantly reappears in multiple biblical writings. Some scholars argue, that the first covenant established by God can be found at the beginning of the biblical book Genesis and that the promises contained in the covenant are repeated in all other covenants all the way up to the new covenant that was realized in Jesus Christ, as we have it documented in the New Testament. The purpose of this paper is to introduce a few possible connections between the creational promises given to Adam and the Gospel of Matthew as a book that describes the fulfillment of those promises in Jesus Christ.

Key words:

covenant, promise, creation, rule, king, Matthew, Adam, Genesis, Jesus Christ, Beale

1. Úvod

Zmluvná teológia (Covenant Theology¹) je jedným z mnohých smerov v rámci biblickej teológie, ktorý sa snaží nájsť ústrednú tému, ktorá by prepájala spisy Starej zmluvy so spismi Novej zmluvy. Príspevok sa venuje v značnej miere myšlienkam Bealea, ktoré predstavil vo svojej teológii Novej zmluvy s názvom „A New Testament Biblical Theology: The Unfolding of the Old Testament in the New“. Už z názvu je zjavné, že sa usiloval nájsť prepojenie medzi

¹ Významnými predstaviteľmi sú napr. Karl Barth, Klaas Schilder, John Murray, Herman Bavinck, Michael Horton, Meredith Kline, Owen Palmer Robertson, Richard L. Pratt, Jr.

oboma časťami Biblie. Za ich ústrednú tému považuje zmluvu, pričom prvú zmluvu uzavretú medzi Bohom a korunou Jeho stvorenia, teda človekom, nachádza už v prvej kapitole knihy Genézis.

V rámci tejto teologickej línie sa pohybuje aj dielo „Kingdom Through Covenant“ od Gentryho a Welluma. Rovnako ako Beale, aj títo autori považujú zmluvu za ústrednú tému biblických spisov a dá sa povedať, že je pre nich aj základom usilovania o kráľovstvo Božie, ktoré je výraznou témou vo zvesti Ježiša Krista, ako je zachytená v evanjeliách.

Hľadanie určitej ústrednej témy, ktorá by spájala obe časti Biblie, zamestnáva teológov už po celé storočia. Jedným z dôvodov pre takéto bádanie po „strede Biblie“ je predpoklad, že Biblia obsahuje Božie slovo, a teda je Bohom inšpirovaný posvätný spis. Na tomto základe je potom možné predpokladať, že existuje určitý jednotiaci motív nielen v rámci oboch častí Biblie, ale aj v rámci jej jednotlivých spisov. V Biblii sa nachádza množstvo zmluvných zaslúbení, ktoré sú sprevádzané určitou podmienkou.² Nachádzajú sa v nich určité pevne dané prvky, ktoré túto zmluvu konštituujú, a to dve strany zmluvy, podmienka poslušnosti, kliatba a nakoniec požehnanie za poslušnosť, respektíve určité výhody.³ Dôležitosť zmluvných myšlienok v kumránskych zvitkoch, ktoré sú približne z rovnakého obdobia ako spisy Novej zmluvy, naznačuje, že ich myšlienky by nemali byť prehliadané vzhľadom na výskum novozmluvných textov.⁴ Zmluvná teológia zastáva názor, že týmto jednotiacim prvkom je zmluva, a to „zmluva skutkov“ a „zmluva milosti“, ktorú Boh uzatvára s ľudstvom, či už ako celkom alebo prostredníctvom určitých vybraných jednotlivcov v dejinách Izraela. Je teda možné považovať zaslúbenia, ktoré sú súčasťou Božej zmluvy s človekom za jednotiaci prvok nielen textu Starej zmluvy, ale aj novozmluvných textov? Zmienka o zmluve sa nachádza napr. v Mt 26,28 – toto je moja krv [novej] zmluvy (τοῦτο γάρ ἐστὶν τὸ αἷμά μου τῆς [καινῆς]⁵)

² Frank C. Fensham, „The Covenant as Giving Expression to the Relationship Between Old and New Testament,“ *Tyndale Bulletin* 22 (1971): 88.

³ Gregory K. Beale, *A New Testament Biblical Theology: The Unfolding of the Old Testament in the New* (Grand Rapids: Baker Academic, 2011), 44.

⁴ Fensham, „The Covenant as Giving Expression to the Relationship Between Old and New Testament,“ 90.

⁵ Uvádzajú rukopisy A C L Z Δ # 33.892. *Novum Testamentum Graece*, 76.

διαθήκης) – pričom tento text odkazuje na Jer 31,31 alebo na krv zmluvy v Ex 24, 8, ktorá sa spomína v Zach 9,11.

Už v prvých kapitolách knihy Genezis je možné nájsť prvky „prvého“ zmluvného vzťahu, ktorú uzatvára Boh s Adamom. Podľa tohto teologického smeru bola s Adamom ako hlavou a reprezentantom celého ľudského pokolenia uzatvorená „zmluva skutkov“, pričom jemu a jeho potomstvu bol prisľúbený večný život pod podmienkou absolútnej poslušnosti Božiemu zákonu.⁶ V tomto prípade sa zákonom samozrejme myslia tie príkazy a požiadavky, ktoré vyslovil Boh v záhrade. Beale nachádza v Gn 1-3 jednotlivé prvky, ktoré konštituuujú zmluvu, a to:

- I. Menovanie dvoch strán zmluvy, na jednej strane Boh a na druhej Adam ako reprezentant ľudstva.
- II. Stanovená podmienka poslušnosti, ktorá má udržať zmluvu v platnosti.
- III. Ustanovenie kliatby za porušenie zmluvných podmienok, konkrétne zmienka o smrti, ak Adam neuposlúchne príkaz nejstť zo stromu poznania dobrého a zlého.
- IV. Zreteľná narážka na požehnanie za poslušnosť.

V pokračovaní príbehu stvorenia, ako je zaznamenaný v Gn 1-3, je možné sa dozvedieť, že Adam v naplnení Božích požiadaviek zlyhal. Adamova neposlušnosť voči „zmluve skutkov“ ako reprezentanta ľudstva spôsobila, že ľudstvo sa od vyhnania z raja zmieta v hriechu smrti a zatratení. Avšak na tomto mieste vzniká priestor pre ďalšiu zmluvu, a teda „zmluvu milosti,“ ktorú Boha na základe svojej slobodnej a suverénnej milosti uzatvára s ľudstvom, v rámci ktorej hriešnikom zdarma ponúka život a spásu skrze „posledného“⁷ Adama, ktorého stelesňuje Ježiš Kristus.⁸

⁶ Peter J. Gentry a Stephen J. Wellum, *Kingdom Through Covenant* (USA: Crossway, 2012), 60.

⁷ Termín posledný Adam používajú Gentry a Wellum vo svojej práci „Kingdom Through Covenant“, kde účastníkov jednotlivých nasledujúcich zmlúv, ktoré Boh uzatvára s vybranými vyvolenými ľuďmi, vždy vidia ako ďalšieho Adama, reprezentanta ľudstva, ktorý má naplniť poslušnosť voči Bohu a tak napraviť stav, do ktorého sa ľudstvo vyhnaním z raja pre neposlušnosť dostalo

⁸ Gentry a Wellum, *Kingdom Through Covenant*, 60.

Jednou z opodstatnených námietok, prečo by sa nemalo hovoriť o zmluve už v Gn 1-3 je, že tento text neobsahuje pojem „zmluva“, a preto by o zmluve pred Noáchom nemala byť ani reč.⁹ Na takúto námietku reaguje Dumbrell analýzou pojmov, ktoré sú použité v spojení so zmluvou. V Gn 6,17-18 nie je použité slovo קָרָה [kárat], ktoré sa používa vo význame „uzatvoriť zmluvu“. Naopak sa v texte nachádza pojem קָוַם [kúm] v hifile, čo znamená skôr „ustanoviť“,¹⁰ pričom je možné predpokladať, že slovné spojenie „ustanovím svoju zmluvu“ odkazuje na dodržanie už predtým existujúceho zmluvného vzťahu.¹¹ V tomto prípade by mohlo ísť jedine o zmluvu uzatvorenú s Adamom. Je potrebné súčasne zdôrazniť, že קָוַם sa v pieli prekladá v zmysle „potvrdiť“.

2. Zaslúbenia v Genezis 1-3

Beale uvádza, že v Gn 1,26-28 dostáva Adam od Boha poverenie, ktoré sa skladá z niekoľkých častí, ktoré sú zhrnuté vo verši 28: „Ich Boh požehnal“; „Plodte a množte sa!“; „naplňte zem“; „podmaňte si“ zem; „panujte nad“ zemou.¹² K týmto jednotlivým úlohám sa dá pripočítať aj poverenie z Gn 2,15, podľa ktorého treba zem obrábať a ju strážiť, resp. zachovávať. „Podmanenie“ si zeme a „panovanie“ nad ňou súvisí so starovekou blízkovýchodnou predstavou kráľa ako reprezentanta Boha medzi ľuďmi, s čím v istej miere súvisí aj zmienka o tom, že človek bol stvorený na obraz Boží. Takto je ľudstvo ako obraz Boží povolane k tomu, aby sa stalo reprezentantom a sprostredkovateľom Božej moci a požehnania vo svete.¹³ V zásade by sa mohol mandát, ktorý bol udelený prvým ľuďom, zhrnúť nasledovne. Nositeľom Božieho obrazu a Božím deťom – Adam ako „Boží syn“ – bol daný mandát „vládnuť“ nad Božím stvorením a všetky veci si „podložiť pod nohy“ (Ž 8) pre Božiu slávu, čím by sa založil model

⁹ Paul R. Williamson, *Sealed with an Oath* (Downers Grove: Inter-Varsity Press, 2007), 44-58.

¹⁰ William J. Dumbrell, *Covenant and Creation: A Theology of the Old Testament Covenants* (Carlisle, UK: Paternoster, 1984), 11-26, 31-39.

¹¹ Jeffrey J. Niehaus, „An Argument Against Theologically Constructed Covenants,“ *Journal of the Evangelical Theological Society* 50/2 (2007): 259-273.

¹² Beale, *A New Testament Biblical Theology*, 30.

¹³ Richard J. Middleton, *Liberating Image* (Grand Rapids: Brazos, 2005), 121.

Božieho kráľovstva vo svete, v ktorom by všetko, čo Boh stvoril, bolo v správnom vzťahu k Nemu tak, ako to zamýšľal.¹⁴

Slová o podmanení si a panovaní, ako aj príkazy strážiť, resp. zachovávať, sú kľúčové pre porozumenie úlohe, ktorú mal zohrať Adam v príbehu s hadom. Adam mal byť poslušným služobníkom Boha pri zachovávaní jednak fyzického, ale aj duchovného blaha záhrady, ktorú obýval, čo zahŕňalo aj zodpovedné odstraňovanie zlých vplyvov, ktoré by mohli vniknúť do „stromovej svätyne“. Úlohou Adama malo byť chrániť záhradu od zla, ktoré v tomto prípade reprezentoval obraz hada. Mal teda zohrávať úlohu ako neskorší kňazi Izraela, ktorí fyzicky chránili chrám a z duchovného hľadiska mali byť odborníkmi v interpretácii a aplikácii Božieho slova obsiahnutého v Tóre.¹⁵ Takto sa stáva badateľným, že Adam zlyhal vo svojej úlohe fyzickej ochrany záhrady pred zlom – keďže z nej hada nevyhnal –, ako aj v duchovnej úlohe, vzhľadom na to, že Eva zjavne nesprávne reprodukuje slová zákazu, ktorý bol Bohom daný Adamovi. Beale v zásade pracuje s predstavou, podľa ktorej by Adam získal ešte väčšie požehnanie – ak by bol poslušný voči Božiemu slovu a naplnil by svoje poverenie¹⁶ – ako to, ktoré je vyslovené v Gn 1,28. Teda stav, v ktorom sa záhrada nachádzala, bol len určitým počiatočným stavom a nie dokonalou podobou. Vychádza následne z konceptu, podľa ktorého bol človek stvorený ako smrteľný a v prípade naplnenia svojho mandátu by získal večný život, teda „strom života“ by mu poskytol možnosť jesť z neho takým spôsobom, že kvalita tohto jedenia by bola trvalá. Stvorenie bolo dobré a bez hriechu, ale malo prejsť určitou transformáciou, ktorá by zaručila rajským podmienkam trvalosť a neporušiteľnosť. Adam bol ustanovený ako „kňazský kráľ“, ale jeho kraľovanie nedosiahlo požadovaný cieľ víťazstva nad zlom a konečnú ochranu pred možnosťou hriechu, porušenia tela a samotného stvorenia. K naplneniu týchto zaslúbení potom smerujú aj ďalšie zaslúbenia, ktoré sa postupne objavujú v starozmluvných spisoch, či už ide o zaslúbenia patriarchom, Izraelu alebo Dávidovi.

¹⁴ Graeme Goldsworthy, *According to Plan: The Unfolding Revelation of God in the Bible* (Downers Grove: InterVarsity Press, 2002), 99.

¹⁵ Beale, *A New Testament Biblical Theology*, 32-33.

¹⁶ Beale, *A New Testament Biblical Theology*, 33.

Zaslúbenie „novej zeme a nového neba“ ako dokonalého miesta pre život je prítomné v prorockých textoch, v ktorých sú tieto očakávania veľmi intenzívne.

Naplnením Božieho mandátu malo dôjsť k nastoleniu nasledujúcich vystupňovaných podmienok¹⁷:

- I. Víťazstvo nad zlom. Adamovo zlyhanie spočíva v tom, že strom poznania dobra a zla mal mať zrejme funkciu „súdneho stromu“¹⁸, pri ktorom mal Adam rozlíšiť dobro od zla, hada odsúdiť a vyhnať.¹⁹ Takto by naplnil svoj „kráľovský“ mandát podmanenia si zverených vecí a zároveň „kňazský“ mandát stráženia záhrady.
- II. Konečné bezpečie pred spáchaním hriechu. Toto zaslúbenie súvisí s predstavou, že Adam stvorený na obraz Boží mal byť reprezentantom Jeho slávy vo svete a mal odzrkadľovať Boží charakter.
- III. Ochrana pred porušením tela. Otázka, či bol Adam stvorený smrteľný alebo nie, je stále aktuálnou. Z argumentácie Baela je jasne vidieť, že smrteľnosť človeka bola súčasťou stvorenia. Adam mal aj pred vyhnaním z raja prístup k stromu života a mohol z neho jesť, ak by však naplnil svoj mandát, získal by možnosť určitého rozhodujúceho jedenia, ktoré by mu zaručilo trvanlivosť života, ktorá mu predtým nebola definitívne garantovaná.²⁰
- IV. Ochrana od porušenia stvorenia. Ak by Adam rozhodujúcim spôsobom porazil zlé sily v záhrade, pravdepodobne by to vyústilo k nekonečnému eschatologickému „odpočinku“,²¹ ktorý by sa vzťahoval nielen na Adama, ale aj na celé stvorenie.

¹⁷ Beale, *A New Testament Biblical Theology*, 91.

¹⁸ „Judgement tree“ v anglickom origináli – má ísť o strom, ktorý má reprezentovať miesto kde sa mal vykonávať súd, ktorý tu je charakterizovaný slovami „rozlíšiť medzi dobrom a zlom“.

¹⁹ Meredith G. Kline, *Kingdom Prologue: Genesis Foundations for a Covenantal Worldview* (Overland Park: Two Age Press, 2000), 103–107.

²⁰ Beale, *A New Testament Biblical Theology*, 38.

²¹ Dumbrell, *Search for Order*, 48–49.

- V. Manželstvo ako obraz jednoty, ktorú malo mať ľudstvo s Bohom. Manželstvo zobrazuje širšiu realitu, menovite vzťah Boha k človeku, pričom poukazuje smerom ku konečnému naplneniu nového stvorenia a koncu všetkých vecí.²²

3. Zasľúbenia Genezis 1-3 v Evanjeliu podľa Matúša

K tomu, aby bolo možné hovoriť o zasľúbeniach, je potrebné zmieniť sa aspoň v krátkosti o zmluve, ktorá ich zaručuje. Od vyhnania z raja Boh opakovane uzatvára svoju zmluvu s jednotlivcami, ale aj s ľudom, aby tak dosiahol nové naplnenie zmluvných podmienok, ktoré by viedlo k nastoleniu Jeho vlády, a teda k obnove porušených podmienok. Keď sa zmluvné podmienky nedarí plniť reprezentantmi ľudstva, nádej sa vkladá do ďalšej zmluvy, ktorú Boh opäť uzatvára so svojím ľudom, avšak tentokrát prostredníctvom Božieho poverenca, ktorého reprezentuje Mesiáš. Zmienku o takejto zmluve treba vidieť v súvislosti s ustanovením Večere Pánovej v Mt 26,28. V neutrálnom texte „Novum Testamentum Graece“ sa nenájde zmienka o „krvi novej zmluvy“, ale len o „krvi zmluvy“, pričom prívlastok „nová“ obsahuje len niekoľko rukopisov. Slovné spojenie „krv zmluvy“ sa nachádza aj na iných miestach v Starej zmluve. Zo starovekých zmlúv Blízkeho východu je zjavné, že v uzatváraní zmluvy hrali dôležitú úlohu dva rituály, a to tzv. zmluvné jedlo a obeť, pričom podobný zmluvný rituál je opísaný v Ex 24. Zmluvným jedlom je posledná večera a zmluvnou obeťou je ukrižovaný Kristus.²³ Doplňujúce označenie krvnej zmluvy v niektorých rukopisoch ako „nová“ má za úlohu prepojiť novozmluvný text s Jer 31,31.

V Evanjeliu podľa Matúša sa nachádza niekoľko zmienok, ktoré odkazujú na vyššie spomínané zasľúbenia v podobe vylepšených rajsých podmienok pre život, ktoré by ľudstvo získalo, ak by naplnilo svoje poverenie v raji. V zásade celé snaženie a smerovanie Božieho ľudu od vyhnania z raja smerovalo k snahe napraviť vzniknutý porušený stav, ktorý bol spôsobený neposlušnosťou. Táto snaha sa postupom času pretransformovala do

²² Raymond C. Ortlund, Jr., *God's Unfaithful Wife*, NSBT 2 (Downers grove: Inter-Varsity Press, 2003).

²³ Fensham, „The Covenant as Giving Expression to the Relationship Between Old and New Testament,“ 91.

eschatologických a apokalyptických očakávaní, v ktorých sa nádej orientovala na také budúce podmienky pre život, ktoré budú radikálne odlišné od súčasných. Očakávaný bol zánik sveta a stvorenie nového neba a novej zeme ako bezchybného priestoru pre život v už dokonalých podmienkach.

Niekoľko veršov Matúša vytvára zreteľné prepojenie s vyššie uvedenými zaslúbeniami. K podmienkam života bez hriechu treba uviesť obzvlášť dva verše z Mt. Prvým miestom, kde je potrebné si všimnúť význam odpustenia hriechov pre budúcnosť je Mt 26,28: „Lebo toto je moja krv [novej] zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých na odpustenie hriechov.“ Tu ide o zaslúbenie istoty, že skrze Ježišovu krv bude umožnené odpustenie hriechov. Nie je tu ešte spomenutý stav konečnej záchrany od hriechu ako takého, v ktorom by už hriech nemal na človeka dosah, pretože ide skôr o určitý prelom. Záchrana „z hriechu“ sa ale spomína na inom mieste, a to v Mt 1,21: „Porodí syna a dáš mu meno Ježiš, lebo on zachráni svoj ľud z jeho hriechov.“ Hneď v úvode Mt sa objavuje zaslúbenie, podľa ktorého očakávané dieťa bude pre ľud záchranou z hriechov, teda zaslúbenie odpustenia hriechov nahrádza záchrana.²⁴

Ochranu pred porušením tela a stvorenia treba spomenúť v spojení s dvoma aspektmi, ktoré sú v tejto predstave zahrnuté. Jednak je to dosiahnutie stavu večného života, ktoré sa nachádza v Mt 19,29: „A ktokoľvek opustil domy, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca alebo matku, alebo ženu alebo deti alebo pole pre moje meno, omnoho viacej dostane a bude dedičom večného života.“ Ako bolo spomenuté, podľa niektorých bádateľov mal dostať Adam – ak by splnil svoje poverenie – prístup k určitému zásadnému jedeniu zo stromu života. Neposlušnosť a následné vyhnanie z raja ale vyústili do „vlády smrti“. Konečný cieľ teda nebol dosiahnutý a celý ďalší vývoj začal smerovať k naplneniu zmluvného vzťahu. Do popredia sa tak dostáva sprostredkujúca úloha Ježiša v súvislosti s uzavretím „novej zmluvy“ s Bohom. Večný život už však nie je len predstavou, ale je reálne dosiahnuteľný skrze vieru v Mesiáša.

²⁴ S odpustením hriechov je možné sa stretnúť aj v iných častiach, ako sú napr. texty, kde Ježiš uzdravuje, pričom používa slová o odpustení hriechov.

S ochranou pred porušením súvisí aj koncept „odpočinitia“ človeka a stvorenia. Vytvorené majú byť také podmienky pre život, v ktorých samotný odpočinok bude trvalou realitou, s čím sa spája konečné víťazstvo nad zlom a získanie trvalosti života. V súvislosti s odpočinitím je dôležitý text Mt 11,28-29: „Podťte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení; ja vám dám odpočinitie! Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som krotký a pokorný v srdci, a nájdete si odpočinitie duše.“ V Ježišovi je zaslúbený eschatologický odpočinok, ktorý bude trvalý a bude mať dosah nielen na človeka, ale aj na celé stvorenie, čo je nevyhnutné, aby sa mohlo hovoriť o dokonalom odpočinku.

Posledné zaslúbenie sa týka manželstva. Tento vzťah medzi mužom a ženou má odrážať vzťah medzi Bohom a človekom. V dôsledku udalosti vyhnania z raja bol pôvodný vzťah medzi Stvoriteľom a stvorením narušený. Človek sa už nechcel spoliehať na jediného Boha, ale hľadal iných bohov, ktorým by slúžil, poprípade dosadil seba samého na Božie miesto. Zmenu narušeného vzťahu medzi Bohom a človekom je možné si všimnúť na miestach, kde sa o Bohu hovorí ako o „našom Otcovi“. Takéto označenie Boha je na mnohých miestach u Matúša. Toto označenie výrazne preniká na povrch v Modlitbe Pánovej v Mt 6,9: „Vy sa teda takto modlite: Otče náš, ktorý si v nebesiach! Posväť sa meno Tvoje!“ Tu je človek priamo vyzvaný označiť Boha svojim Otcom, ktorý je zároveň Otcom všetkých, na základe čoho sa dá definovať medziľudský vzťah. V tomto slovnom spojení je Boh predstavený na osobnej úrovni ako ochraňujúci rodič, od čoho je obraz Boha ako nedosiahnuteľnej neosobnej entity mimoriadne vzdialený.²⁵

Naplnenie všetkých zaslúbení a konečná eskalácia rajských podmienok sa nachádzajú zhrnuté v často sa objavujúcom pojme „kráľovstvo Božie“. Uskutočnenie Božej vlády v konečnom dôsledku znamená vytvorenie dokonalého prostredia pre život. Vytvorenie takéhoto bezchybného prostredia bolo aj pôvodným zámerom Božím. Prikloniac sa k názoru, že Adam mal dosiahnuť vystupňovanie požehnaní, ktoré by mu boli dané – ak by naplnil svoj mandát –, potom platí, že vyššie uvedené zaslúbenia boli cieľom od začiatku. Adam ako syn

²⁵ Por. 5,48; 6,4; 6,6; 6,8; 7,11; 18,14; 23,9.

a „reprezentant“ Boží, mal odrážať vo svojom spravovaní stvorenstva Božiu slávu. Tak by sa skrze neho a jeho potomstvo dosiahla Božia vláda na celej zemi, teda by bolo nastolené Božie kráľovstvo. Vyhnanie z raja spôsobené neposlušnosťou tomu však zabránilo. Eschatologické očakávania jasne smerujú k uskutočneniu pôvodného Božieho zámeru vlády nad stvorením. Podľa Novej zmluvy je táto Božia vláda nielen blízko, ale sa prelamuje už do prítomnej reality, ako to vidieť v Mt 3,2: „Pokánie čiňte, lebo sa priblížilo kráľovstvo nebeské“²⁶ alebo v Mt 12,28: „Ale ak ja Duchom Božím vyhánam démonov, tak celkom iste prišlo k vám kráľovstvo Božie.“

4. Záver

Zmluva ako taká by skutočne mohla byť jedným z riešení pre hľadanie stredu Biblie. Obsahuje v sebe aj iné možné riešenia prepojenia, a to schému zaslúbenia a naplnenie. Eschatologické očakávania nového stvorenia, nápravy porušených pozemských podmienok sú určitou „červenou niťou“, ktorá sa ťahá oboma časťami Biblie. Samotný príbeh stvorenia a vyhnania z raja poukazuje na fakt, že došlo k zásadnej zmene. Človek zlyhal vo svojom poverení a svoj životný priestor nedokázal uchrániť pred zlom, pričom sa toto zlyhanie stalo permanentnou súčasťou aktuálnej ľudskej existencie. Napriek tomu zotrvala a pretrváva nádej, že Boh ponúka ľudstvu vždy nové príležitosti na riešenie bezútešnej situácie sprevádzanej neustálym pádom do hriechu. Celý tento proces je charakteristický snahou obnoviť pôvodné podmienky života, teda poraziť smrť, dať človeku a jeho životnému prostrediu odpočinok, a napraviť tým porušený vzťah medzi Bohom a človekom, ktorý mal na zemi reprezentovať Božiu slávu a tak uskutočňovať Božiu vládu, pretože bol stvorený na Boží obraz. Boh zasahuje radikálnym spôsobom a posiela mimoriadneho vyslanca – pomazaného – Mesiáša, ktorý bude pre ľudstvo posledným, rozhodujúcim Adamom a svojou dokonalou poslušnosťou Božej vôli zvráti zlyhanie prvého Adama, čím umožní obnovu Božej vlády v stvorení. Najskôr len v podobe prelamujúceho sa kráľovstva Božieho, ktoré môžu ľudia zakúsiť už vo svojej realite, a nakoniec aj definitívnym ustanovením nikdy nekončiacej Božej vlády.

²⁶ Por. 4,17; 10,7.

Kontakt na autora:

Mgr. Valéria Terézia Dančiaková
Interná doktorandka
Katedra Novej zmluvy
Evanjelická bohoslovecká fakulta
Univerzita Komenského Bratislava
Bartókova 8
811 02 Bratislava
Email: danciakova@fevth.uniba.sk

Peer reviewed by:

doc. Mgr. František Ábel, PhD.
doc. Mgr. Ondrej Prostredník, PhD.

[Published online Jún 26, 2017]